

Legkaarte

Marius Crous

Vir Louise Viljoen

(Werkers in oorpakke dra 'n tafeltjie en stoel by die verhoog op. Een keer 'n kartonboks om en los 'n hoop legkaartstukke op die tafeltjie. Vrou op en gaan sit by tafeltjie en begin om legkaart te pak. Terwyl sy pak, praat sy met die gehoor.)

Hier in die Agterbaai, omring deur see en graanland, met hande (rats soos rotjies oor die vloer) reconstrueer ek stuk-stuk die gesig en die gefrummelde groen trui van Lama Dasji-Dorzho Itigilov; soutverwaaide ingekrimpde. Sukkel met die uitgeholde wange, die ingeduike bors, die ingesuie oë. Toekdam. Oop linkerhand. Dalk eers die hoeke, die pampoen (vleeskleurig) en die perd (tande en al) en die papegaai (rooi soos kerrievis) op die agtergrond; die boom voor die maan wat grom (soos vuur in die keel) in die prent. Ou Soutlotus, jy gaan nie nog 'n winter kan sit met die voëls skytend om jou kop nie. Geen beentjies in die bome vir jou om af te kluive. 'n Legkaart, só definieer hulle dit, is 'n prent bestaande uit stukkies van verskillende vorms en groottes wat in mekaar gepas moet word om die geheel te voltooi. Ons gaan draai by ons taalvoorsate: 'Legkaart', 1886, 'n samestelling van 'leggen' en 'kaart', só genoem omdat die stukkies teen mekaar gelê moet word om die prent wat op 'n kaart van karton of dun hout geplak is te voltooi. My eerste legkaarte was van mandalas en alchemistiese proefbuise; die gesig van Isis en die vervloekte krap. Op die maat van Sjiwa se sjiwasdans die vaarte en die vrese van die Germaanse gode in 'n legkaart van 5 000 stukke nagespeur – dude, ek was bitter goed. Had 'n derde oog begin groei vir die uitsnuffel van hoeke, intrikate kleurpatrone, mandalas. Ongehoorde stemme van die spoke in karton kon ek hoor. Was soos Keats by die Griekse ashouer: Praat met my uit die legkaart, verrimpeldes. Fluister vir my deur die onge vulde gate die verhaale van oumas en dogters en lyfsprekers. 'n Legkaart lieg nooit oor sy indekse, sy simbole of sy betekenaars nie. Is die huis op die boks se deksel regtig of nie regtig nie? Die uitgepakte huis op die tafel? Wat 'n mooi een was dit nie van die verdrinkte meisie nie; arms nerfaf; seebamboes om die keel gestrik, haar mond 'n bloeiende seerplek. Ná jare van omkeer, uitsoek en inpas, wat maak mens met al die bokse gepakte en ongepakte legkaarte? Of keer jy alles uit op een groot hoop? Skep na goeddunke 'n collage van onverwante stukke? Waarna luister jy so met die gepakkery? (*Op die agtergrond speel 'Perpetuum Mobile' van Penguin Cafe Orchestra.*) Die lewe van die legkaartpakker is 'n alleensit in 'n muurlose sel. Jou lewe draai om konkawe en konvekse halvesirkels; in jou drome sien jy die boks

se deksel. Wat sou wees op 'n al-wit legkaart se deksel? Die legkaart van 'n swart gat; duisende stukkies versnelde ruimtetyd? Maar die drif bly. Die 40 000 stuks aanpak – die Ravensburger. Kyk, ek is nie allergies vir popkultuur nie, maar daardie Disneyfiguurtjies staan my nie aan nie. Sal voel soos 'n verstote oujongmeisie by 'n kinderpartytjie. Ek is mal oor die legkaarte van jong lewensgenietelinge. Die punks met die lugdrukboor en die donkerkamers met veelkleurige loergate. Voel of ek so deurkyk in 'n ander dimensie; 'n straat met goëlaars en vroue wat skulpe en Scrabble-blokkies uitpak op sypaadjies. Maar dis haas tyd vir afstap. Voor ek hier kromtrek oor die tafel, soos Louise Bourgeois se *Maman*. (*Vrou staan op. Gooi van die legkaartstukke in die gehoor.*) Gegroet, John Spilsbury. Nag here; nag dames. Veel vreugde toegewens met die naasmekaarlê van stukke.

(Knik vir die gehoor en stap af. Werkers in oorpakke kom op die verhoog en dra alles af. Een kom terug en skakel die lig af. Op die agtergrond weer die musiek van Penguin Café Orchestra.)

*Departement Taal en Literatuur: Afrikaans en Nederlands,
Nelson Mandela Universiteit*